

Ivo Svetina

In pričinja se konec neminljivi

1.

Vse, kar diha, je zapisano lačnim čekanom;
 tudi rogati orel in rdeča školjka, kipeča krvi.
 Sovrašstvo tistih, ki se s strupeno srečo hranijo
 in gojijo delo kot setev, ki je še pred prvim
 mrzlim vetrom žetev, obilna v kašči,
 kjer sanje nimajo moči.
 In ne vedó, da je delo iz take snovi,
 ki nikdar ne skopni, in ga je toliko več,
 kolikor ga je postorjenega.
 Postavijo si bogate šotore v zemlji
 pêtih strupov, na travniku,
 kjer se stopalo obuje v vonje
 in sokove mavričnega cvetja.
 Nikdar resničnejši kot po smrti,
 Graditeljici slavaloka pravice,
 pod katerim stopajo, oviti v svilnate rane,
 korakajoč kot divji žrebci,
 z jezo in srdom obarvanih lic, sami,
 brez ljubljenih, bratje črnega časa.
 Že vidijo hladen grič, porasel z žarki milosti,
 ki so jo zavrgli kot sedlo tovarne živali,
 da so lahkotni krenili na sprehod;
 prek plitkega snega, skoz redko meglo,
 ko je z golih vej padalo iskreče se biserje –
 nekoč solze, zdaj samo še zmrznjene kapljice vode.

2.

Kaj roža vé o tistem, ki jo zaliva?
O vodi, ki iz mrzle roke teče trpek dar?
Je dež, ki čašo napolni in krono umije?
Kaj kamen o gospodarjevem koraku,
ki ga gladí, taní, svetlí, četudi temnega
kot tulipan, nikdar vzgojen?
Kaj trdna in varna tla o vrtoglavici,
ki granit mehča in prepade seje
kot osončene jase na dnu sveta?
Kaj strah in groza o snovi,
ki sama sebe ne pozna, a misli tuja znanja?
Roža v kamen zaspi, tla groza kot preproga
pregrne in tedaj spregovori,
ki krvavih rok cvetom daje pit:
»Ni me in me ne bo. Nimam in ne bom imel...«
In vrtnar darila ubija, ko z vodo hlapi na soncu.
Vonj, ki prst z nebom poveže,
da zapuščena hiša zrasede za obzorjem.

Ivo Svetina

In pričenza se kancz nemililivi

3.

Pridejo vrhovi kot modri z darovi
in vzamejo srce na svoje blage hrbte
in spod plošče vodene vzklije sonce v sneg,
da vijoličaste sence poselé možgane
in se kosti biserom in semenom zdé sestre.
Silni vozli presekajo žile, da čelo
kladivo tolče ob blagoslovljene skale.
Ptič, rosa in mir pobegnejo od trušča
pokajoče in drobeče se lobanje.
Le še nebo si želi poljuba,
utapljajočega se v močvirju krvi,
lepljivem blatu, po železu dišečem.
Ko bi tedaj mesu kdo podaril
svojo toplo bližino,
bi se samo od sebe vzpelo do najvišjih oken
palače, ki jo v pomladni svetlobi bélijo,
na usnjene vrvi privezani molilci.
Okno megleno zre skoz okno in opazuje
od mehkega zraka in mladega apna
pobeljena telesa. Otroke kamna in neba.

4.

Brez sladke smole in trpklega vina
na dna svetov in k nebom,
nikogar vabečih, nihče preklinjajoč jih,
se iz srca suka žila rubinastega dima,
pekočega v solzah oko, pod čelom mračno
zroče v čašast žafran, komaj obarvan
od mrzlega časa, najbolj samega.
Črn in krhek se sveti kljun
nad mesom visoke živali,
prek vode in k rdečim skalam kri pršeče.
Njena duša, še malo prej le dih,
divja in mlada od senc drevesa
in votline, v kateri je stražila
vrelec krikov in bolečine.
Visoko rogovje in ostra dlaka iščeta
mesto, kjer se bo sonce razprlo,
blisk v steni, da léže meso k požrtiji,
a ime vrste vodnik k čredi mladičev,
mastnih in smrdečih v redkem jutranjem zraku,
kralju vseh samot.

5.

Izsušil se je vrč, žejni brat tolažbe;
le mračna sopara še votlo zveni
med njegovimi boki, ki je hodil
ob dopoljenih urah žarečega kamenja
k postelji, prazni kot pljuča,
dihajoča prst.

Ker zrak je s selivkami odletel
k južni skali, kjer dež cveti,
prepojen s sladkostjo in roso sadežev,
ki so se v glinasti kupoli spreminjali
v sok, senco in pozabo.

In zdaj sam išče zvokov, da ga napolnijo
do vratu, do teže, ki zvenenje rodi
kot s škrjancem okrašen zvon.

A strah še bolj kot slast peče,
ker ni snov, četudi od skrivnosti,
da v grlo nalije blage tekočine,
ne vina ne krvi.

Le še spomin, neoblikovan, prhek,
se zli prah nabira na ročaju,
zlizanem od nežnih dlani,
ki so uzde vanje vtisnile
tisočero skelečih stezá.

6.

Čebela k ledu poletí, sladka je belina,
znamenje, h kateremu se nikdar ne skloni,
ki je poznal tisočero oblek sreče,
stotero letnih časov zadovoljstva,
a eno samo uro miru:

ko so otrok, kruh, vino in polje živeli
in se radostili, ne da bi vedeli,
da je on sam njihovo življenje in radost.
Poldan trpljenja se kopa v majskem dežju,
ki ga vzhodnik stori nežnega in deškega,
da bi vsaka ženska hotela biti njegova
mati, četudi še deklica, a nikdar sestra.
Kadar v porcelanasto skodelico,
prepolno kristalne vode, zre, ki še ne spi,
se rdečica otroške boleznì prelije prek lica,
da sanje s sanjami spočno
večno budnost norosti.

Višina, nič več mrzla, le zvrhana srha,
kot gladina travniških vonjev.

7.

Jutro razlito kot iztaknjeno oko,
ki se v grlu zatakne in se slepo
čelo ob steni raztrešči.

More mar kamnita strmost povedati,
kolikokrat je že slišala péti pesem?

Ko se cipresa ovija v čustvo temno,
stanovitno, slast, trajajočo kot les,
preprežen z žilami, skoviki
in vzhajajočim požarom.

Modra volčja glava nizko nad sledjo gre,
kiselkast vonj zapreda grmičevje,
srkajoče kri iz kotanj spod iglic,
kamor se je gnezdo skrilo,
da v kasni dobi smrti žvrgolenje
okliče nov dan.

Brez jutra v poldan vzet,
dan vseh dni, čas brez ur, luč,
svetlejša od tistega, kar jo spočne.

Ptičev drob se drobna smet zdi
in nikakršne prerokbe se ne razbere iz nje.

8.

Srdito se dviga srce nad milo telo,
v slepi ljubezni iščoče zatočišča
med zvermi v zapredenih brlogih,
kamor sonce samo s curki krvi prodre.
Sovraštvo je divje obrodilo, meso kot skale
zvalilo v žrelo, kjer se zemlja
in maternica spojita v jalovo brezno.
Lajež pregласi pritajeno klikanje,
parajoče pljuča, hlepeča po gladkem zraku.
A sovja glava ni oko noči, le perje mastno
šelesti, razplatena kovina, lističi zvena,
tankega kot lobanjsko dno,
s katerega škrlaten skelet poliže
poslednjo lužo neba, grozde solzá,
zna biserovine.
Z grivo stresa in z izbuljenimi očmi
išče predele živih predmetov,
da se zberó priče, v puščobi obhajane
z radostjo, rodnostjo, rjoventjem,
poslednjo melodijo gluhe žene,
sedeče v zboru psov, sinov, cvetov.
Sama ostane prošnja, naj se ne vzpne
srd na prestol, ki so vrata v sužnost
sebičnosti. S severa prihaja mrk meč,
volčji zob, da pregrizne žilo utripalko.

9.

Snov, natopljena v vonj želje po nekdanjem življenju, se pod kopji in biči vda – uboga, ranljiva, sama.

Biti dojen z grozo, biti gneva sin, pogubiti se z ljubeznijo do želje, ki jo visoki čuvarji ljubosumno stražijo, med jutrom in jutrom, ponosno.

Vrata se odpró samo tistemu, ki pride, da jih časti in omamljene od čaščenja pobije kot mlado žival, težko, vročo, črno.

Ko se slepota z gluhostjo spari, se rodi cvet, darilo onemu, ki je od pogleda skoprnél na robu slike.

Bel kot mesec se spreletava, okrašen s kremplji, solzami, znojem – nad rojstnim krajem sijajnih in strašnih skušnjavcev.

Srce že odmeva boben, po katerem pleše gorjača. Prekleta!

Nekje daleč, predaleč še tli zrno, oblikovano s senco, brušeno do visokega sijaja z bistvom kletve.

10.

Vsakogar obišče in mu pokaže
 njegovo komaj rojeno podobo;
 ko je bil ples in petje pričetka,
 gladko in mehko meso, koža kot studenec
 in oči tuje v vrtincu barv
 in trepetu rib in dežnih kapelj.
 Tedaj zagori lakota, ki sestrada svet,
 da bo hlepel samo še po surovem vonju
 lastnega drobovja.
 Ne blag veter ne prvo listje,
 ki roparicam izda še tako varen dom
 pevk, ne zmotita sle,
 prva luč plazeče se skoz podrast,
 posejano z bitji,
 ki jim hrbtnica lira zveni.
 Moč sama iz sebe rase, silnejša
 od trdnosti vere, ki na čelo sklonjeno
 riše prve zakone, kopje in sekiro,
 da pobije dvomeče in tiste,
 ki časté kačo naslade.
 K stebru, ki je on sam, priveže sužnjo
 nevihto, da glasba ledenikov
 v tihih sanjah zaboli.